

ló és kiszolgáló tudáshálózat és forrásközpont is egyben, ahol a „nagy szellemek” találkozhatnak problémáik megbeszélése végett.

Már számos anyag felkerült a portálra: képzési modulok, szacikkek stb.; főbb menüpontjai a következők: Elvek és gyakorlat, Technikai források, Vásárlási útmutató, Tanulási központ, Közösségi központ. (Röviden mindegyiket ismerteti a szerző – kitérve a megvalósítás előtt álló tervekre is.)

A portálon kereshetünk kulcsszavak segítségével, és kilenc fórum is felkerült, amelyeken egy-egy témáról cserélhetnek véleményt a könyvtárosok [és 2003 júliusa óta már hírlevelet is tartalmaz,

Crossroads címmel – M.L.]. A WebJunction nyitva áll minden könyvtár és könyvtáros előtt: olyan lesz, amelyet a szakma szeretne kialakítani magának.

(Murányi Lajos)

Oktatás információ-ellátása

Lásd 332

VEZETÉS, IRÁNYÍTÁS

Munka- és rendszer-szervezés, értékelés

03/341

THEBRIDGE, Stella – DALTON, Pete: Working towards outcomes assessment in UK academic libraries = J.Librariansh.Inf.Sci. 35.vol. 2003. 2.no. 93-104.p. Bibliogr.

Az eredményesség értékelési módszerei az Egyesült Királyság felsőoktatási könyvtáraiban, külföldi példákkal

Felsőoktatási könyvtár; Hatékonyság; Szakirodalmi szemle [forma]

Az elmúlt harminc évben igen sok publikáció jelent meg az egyetemi könyvtárakban folytatott telje-

sítménymérésről és –értékelésről. Újabban a szerzők olyan speciális feladatokra összpontosítanak, mint a tanulás, a tanítás és a kutatás hatásának mérése. Ezt a könyvtárosok hasznos módszernek tartják annak megállapítására, milyen hatással van egy könyvtári-információs szolgáltatás annak használóira, legyenek azok hallgatók, oktatók vagy kutatók. Sajnos azonban az ilyen felmérés gyakorlati eszközei egyáltalán nem világosak, és miközben a könyvtárosok egy „egyenesen beszélő” rendszert szeretnének, amellyel bebizonyíthatnák a vezetésnek a szolgáltatásaik hasznát, a rendszerfejlesztők nehezen tudnak átfogó és „üzembiztos” mérési módszereket kifejleszteni. A cikk több ország szakirodalmára és az ún. eVALUED projekt (mely a brit felsőoktatási könyvtárak elektronikus információs szolgáltatásainak értékelésre kíván eszközöket kifejlesz-

teni) adataira építve azt szeretné bizonyítani, hogy a brit felsőoktatási ágazat jó irányba halad a használható mérési módszerek kidolgozása terén.

(Autoref. alapján)

Lásd még 295-296, 318, 320, 322, 333

Pénzügyi és gazdasági kérdések

03/342

FLOWERS, Janet L.: Operational efficiencies in acquisitions to minimize the impact of budget cuts upon library materials budgets = Bottom Line. 16.vol. 2003. 2.no. 69-75.p. Bibliogr.

Intézkedések a költségvetési megszorítások gyarapítási keretre gyakorolt hatásának csökkentésére egy amerikai egyetemi könyvtárban

Egyetemi könyvtár; Gazdálkodás –könyvtárban; Gyarapítási keret; Költségvetés; Vezetés

Az Egyesült Államokban a legújabb gazdasági hanyatlás miatt szinte minden gazdasági ágazatban érezhető volt a költségvetési megszorítások hatása, beleértve a könyvtárak állománygyarapítási költségvetését is. A korlátozott keretek hatékony felhasználását akadályozza a rendelkezésre álló összeg bizonytalansága és a beszerzési források számának gyarapodása. Ezeket a befolyásolhatatlan tényezőket tovább súlyosbítja a rendelkezésre álló keretről való késedelmes tájékoztatás. A kevesebb pénz hatékony felhasználásában a jól megválasztott állománygyarapítási politikák, folyamatok és módszerek fontos szerepet játszanak. A jelen cikk bemutatja egy amerikai egyetem (University of North Carolina, Chapel Hill) könyvtárának szerzeményezési gyakorlatát a legújabb megszorítások előtt és után.

(Autoref. alapján)

03/343

SAARTI, Jarmo: The acquisition and maintenance costs associated with library automation systems in Finnish public libraries = Program. 37.vol. 2003. 1.no. 25-30.p. Bibliogr.

A könyvtáratomatizálási rendszerek beszerzési és fenntartási költségei a finn közkönyvtárakban

Gazdaságosság –könyvtárban; Integrált gépi rendszer; Költségelemzés; Közművelődési könyvtár

A cikk annak a felmérésnek az eredményeit ismerteti, amely a finn könyvtárakban használt automatizált könyvtári rendszerek típusának és költségeinek feltérképezésére irányult. A vizsgálat 2000-ben folyt. Az eredmények azt tükrözik, hogy majdnem minden finn közkönyvtárban van valamiféle számítógépes rendszer, a könyvtárak 80%-a már az interneten is kínálja szolgáltatásait. A közkönyvtárak gépesítésének költségei mintegy 16,8 millió eurót tettek ki, évente 5,7 millió euróba kerül a működtetés, ez 1,2 eurót jelent egy finn lakosra kivetítve. A könyvtári rendszerek kiépítésére és fenntartására fordított munkaerő-költségeket nem kísérték kellő figyelemmel a könyvtárakban. Ezért a szerző olyan modell kialakítását javasolja a finn közkönyvtárak számára, amely a könyvtárgépesítés költségeinek jobb, hatékonyabb elemzését teszi lehetővé.

(Autoref.)

Lásd még 307-308

Személyzet

03/344

LYNCH, Mary Jo: Public library staff: how many is enough? = Am.Lib. 34.vol. 2003. 5.no. 58-59.p.

Hány könyvtárosra van szükség egy közkönyvtárban?

Közművelődési könyvtár; Statisztika [forma]; Személyzet

Az amerikai könyvtáros-egyesület (American Library Association, ALA) kutatási és statisztikai

hivatalának a vezetője azt a kérdést feszegeti, milyen létszám szükséges a közkönyvtárak működtetéséhez, mi volna a szakképzett és a kisegítő személyzet kívánatos aránya. Mint sok más szakmai témában, itt is felmerül a kérdés, mit ajánl az ALA? Nos, az ALA jelenleg nem rendelkezik erre vonatkozó normatívákkal, ajánlásokkal.

Az ALA közkönyvtári egyesülete (PLA) 1933 és 1966 között számos normatívát dolgozott ki a közkönyvtárak működtetéséhez szükséges tényezőkről: ezek némelyike a létszámot is érintette, de a szükséges diplomások számáról és a fenti arányról nem volt szó bennük. A PLA a *Közkönyvtárak tervezőmunkája* (*A planning process for public libraries*, 1980) című kézikönyvében ellenzi, hogy bármiféle országos előírás is készüljön a könyvtári szolgáltatókra – mégpedig azért, hogy mindig az adott település sajátos igényeit vehessék figyelembe a könyvtárak. Ez a könyv most már a negyedik kiadásánál tart, és több segédlet is készült hozzá; ezek egyike a *Sikeres vezetés* (*Managing for results*, ALA, 2002). Ebben egy fejezet foglalkozik a könyvtárosokkal, de a fenti kérdésekre nem ad választ, csupán azt írja le, milyen legyen a személyzet egy adott szolgáltatás függvényében.

Hogyan határozzuk meg a létszámigényt, ha nincsenek normatívák? A meglévő statisztikai adatok segítségével lehetnek a helyzet megismerésében. (Szerzőnk a *Public libraries in the United States, 2000* adatait használja:

nces.ed.gov/pubsearch/pubsinfo.asp?pubid=2002344). Négy táblázatban a 2000. év országos adatait közli és elemzi az alábbi csoportosításban: (1) a könyvtárak megoszlása az 1000-nél több lakossal rendelkező településeken, (2) a könyvtárosok száma (minimum-maximum) az adott településtípusban 1000 lakosra vetítve, (3) a diplomás könyvtárosok megoszlása, (4) a diplomás (ALA/MLS) könyvtárosok aránya. (A negyedik táblázatból kiderül, hogy az 1 milliós vagy több lakosú településeknek több mint a felében a személyzet 21-30%-a diplomás. (Ugyanez az arány az 500 ezer és 1 millió lakos közötti településeken is.)

A táblázatok arra is alkalmasak, hogy megnézzük, az adott településen dolgozó könyvtárosok létszáma megfelel-e az átlagnak, és hasznos kiindulást jelenthet; bizonyos könyvtártípusoknál jól használhatóak a *National Center for Education Statistics Locator* adatai is: nces.ed.gov/surveys/libraries/liblocator/library.asp.

(Murányi Lajos)

Lásd még 288, 311

Marketing, közösségkapcsolatok

Lásd 292, 294, 320, 360